

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETAS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6012 Faks. (8 5) 239 6289 El. p. auditokt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo valdybai

2022-05- Nr. V-2022-

Kopija
Lietuvos Respublikos Seimo kancleriui
prof. dr. Modestui Gelbūdai

DĖL VIDAUS AUDITO ATLIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI ATSKAITINGOSE INSTITUCIJOSE

Seimo Audito komitetas 2022 m. balandžio 20 d. posėdyje nagrinėjo parlamentinės kontrolės klausimą „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos kreipimosi ir Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimo“. Šio klausimo nagrinėjimą paskatino Audito komitetui:

1. Seimo Pirmininkės nukreiptas nagrinėti Lietuvos radijo ir televizijos komisijos 2022 m. kovo 22 d. raštas Nr. S-157 „Dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo“, kuriuo prašoma Seimo, kaip savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, paskirti vidaus audito tarnybą;

2. Seimo kanceliarijos 2020 m. liepos 27 d. pateiktas raštas Nr. V-2020-3972 „Dėl vidaus audito atlikimo Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingose institucijose“, kuriuo, atsižvelgiant į nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusio naujos redakcijos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. XIII-2312 (toliau – Įstatymas) nuostatas, prašoma sistemiškai išnagrinėti Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimo klausimą.

Seimo Audito komitetas, siekdamas plačiau įvertinti minėtuose raštuose išdėstytą problematiką, nagrinėjo šios srities teisinį reguliavimą, analizavo informaciją apie Seimui atskaitingų institucijų atliekamas pagrindines funkcijas, jų atskaitingumą ir atsiskaitymą už rezultatus, finansavimo šaltinius ir skirtą asignavimų dydį, rinko duomenis apie visų šių institucijų pasirinktus vidaus audito organizavimo būdus, lygino vidaus audito mastą ir funkcijas Seimo ir Vyriausybės kanceliarijose, nagrinėjo Finansų ministerijos gerąją praktiką vidaus audito, vidaus kontrolės ir rizikų valdymo srityse, analizavo Valstybės kontrolės šioje srityje atliktų auditų¹ ir vertinimo² rezultatus, diskutavo su Finansų ir Vidaus reikalų ministerijų, taip pat su Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus ir Vyriausybės kanceliarijos Vidaus audito tarnybos atstovais.

Atlikus visapusišką šio klausimo analizę, Audito komitetas šiame rašte išdėsto esminius su šiuo klausimu susijusius dalykus ir teikia informaciją bei rekomendacijas galimiems Seimo valdybos sprendimams priimti.

¹ Valstybės kontrolės 2012 m. gegužės 17 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-50-2-6 „Seimui atskaitingų institucijų, veikiančių kultūros srityje, veikla“. Prieiga per internetą <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/21727/seimui-atskaitingu-instituciju-veikianciu-kulturos-srityje-veikla>.

² Valstybės kontrolės 2020 m. sausio 23 d. apžvalga Nr. YE-1 „Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalga“. Prieiga per internetą <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23899/viesojo-sektoriaus-institucines-sandaros-apzvalga>.

Dėl teisinio reguliavimo

1. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Įstatymas, kuriuo siekta patobulinti viešojo sektoriaus vidaus kontrolės ir vidaus audito teisinį reglamentavimą taip, kad jis atitiktų tarptautiniu mastu pripažintą gerąją praktiką (Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) viešojo sektoriaus vidaus kontrolės standartų gaires ir Tarptautinius vidaus audito profesinės praktikos standartus) ir sudarytų sąlygas efektyviai vidaus kontrolei viešajame sektoriuje veikti³. Siekiant, kad Įstatymas būtų taikomas visiems viešiesiems juridiniams asmenims, taip pat siekiant skatinti šiuos asmenis valdyti su jų veikla susijusias rizikas ir siekti geriausių veiklos rezultatų, buvo patikslinta Įstatymo taikymo sritis, reglamentuotas vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje mechanizmas, atlikti kiti reikšmingi pakeitimai.

2. Be minėtų pakeitimų, naujos redakcijos Įstatyme patikslintos jame naudojamos sąvokos, įskaitant vidaus kontrolės sistemos dalį sudarančio „vidaus audito“ sąvoką, kuris apibrėžtas kaip nepriklausoma ir objektyvi tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veikla, kuria siekiama padėti gerinti viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę. Įstatyme taip pat apibrėžtas vidaus audito tikslas – sistemingai ir visapusiškai vertinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti viešojo juridinio asmens veiklos tikslus, nustatyti pagrindiniai vidaus audito uždaviniai bei šio audito organizavimo būdai.

3. Įstatymo 9 straipsnyje reglamentuoti trys būdai vidaus auditui organizuoti: 1) įsteigti vidaus audito tarnybą viešajame juridiniame asmenyje; 2) kreiptis į Seimą arba Vyriausybę, kaip į savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, dėl kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybos paskyrimo; 3) pirkti nepriklausomas vidaus audito paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad šiame straipsnyje įtvirtintos sąlygos, kuriomis turi būti vadovaujamasi nustatant galimą konkretaus viešojo juridinio asmens vidaus audito organizavimo būdą:

- *pirmoji sąlyga* įtvirtinta Įstatymo 9 straipsnio 1-3 dalyse, kuriose išvardintuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse (t. y. Prezidento, Seimo ir Vyriausybės kanceliarijose, Nacionalinėje teismų administracijoje, Generalinėje prokuratūroje, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Valstybės saugumo departamente, Valstybės kontrolėje, valstybiniuose universitetuose, taip pat ministerijose ir savivaldybėse) turi būti įsteigta vidaus audito tarnyba;

- *antroji sąlyga* nustatyta Įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje, kuri numato, kad kituose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Seimas arba Vyriausybė, vidaus auditą atlieka juose įsteigta vidaus audito tarnyba arba atitinkamai Seimo arba Vyriausybės paskirta kito viešojo juridinio asmens centralizuoto vidaus audito tarnyba ar vidaus audito tarnyba, išskyrus šio straipsnio 7 dalyje numatytą atvejį;

- *trečioji sąlyga* apibrėžta Įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje, numatančioje, kad viešojo juridinio asmens, kurį yra įsteigę keli steigėjai, vidaus auditą atlieka steigėjų bendru sprendimu tame viešajame juridiniame asmenyje įsteigta vidaus audito tarnyba ar vieno iš steigėjų vidaus audito tarnyba arba centralizuoto vidaus audito tarnyba;

- *ketvirtoji sąlyga* numatyta Įstatymo 9 straipsnio 7 dalyje, pagal kurią, jeigu viešuosiuose juridiniuose asmenyse nėra (ir neprivalo būti) įsteigta vidaus audito tarnyba, nes, pvz., steigti juose tokią atskirą tarnybą yra ekonomiškai neefektyvu, *ir* jų vidaus auditui atlikti savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (t. y. Seimas arba Vyriausybė) nėra paskyrusi kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybos, tačiau dėl tokių asmenų atliekamų funkcijų turi būti užtikrintas jų

³ Aiškinamasis raštas dėl Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1465(2). Prieiga per internetą <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/c9933340494111e98bc2ba0c0453c004?jfwid=-81nf5j10u>.

nepriklausomumas, tokie viešieji juridiniai asmenys gali įsigyti nepriklausomas vidaus audito paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

4. Kaip matyti iš aukščiau išdėstytų Įstatymo 9 straipsnio nuostatų, nustatant galimą konkrečiau viešojo juridinio asmens vidaus audito organizavimo būdą, minėtos sąlygos turi būti vertinamos nuosekliai iš eilės. Taigi, kalbant apie Seimui atskaitingas institucijas:

- *pirma*, turi būti įvertinta, ar jos nėra įtrauktos į Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies nurodytą viešųjų juridinių asmenų sąrašą, kurie privalo turėti juose įsteigtą vidaus audito tarnybą. Kaip matyti, į šį sąrašą patenka 4 Seimui atskaitingos institucijos, t. y. Valstybės kontrolė, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Generalinė prokuratūra ir Valstybės saugumo departamentas;

- *antra*, jeigu šios institucijos neturi (ir neprivalo turėti) įsteigtos vidaus audito tarnybos, pagal Įstatymo 9 straipsnio 4 dalį vidaus auditas jose turi būti organizuojamas Seimui paskiriant kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybą, išskyrus šio straipsnio 7 dalyje numatytą atvejį. Kaip žinia, kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybos nei vienai iš atskaitingų institucijų Seimas dar nėra paskyręs;

- *trečia*, kai viešąjį juridinį asmenį yra įsteigę keli steigėjai, jo vidaus auditą gali atlikti jame įsteigta vidaus audito tarnyba arba vieno iš steigėjų vidaus audito tarnyba, kaip tą numato Įstatymo 9 straipsnio 5 dalis. Tolesnė analizė parodė, kad vienos iš Seimui atskaitingų institucijų, t. y. VšĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, dalininkai tokį sprendimą jau yra priėmę (žr. 1 lentelę);

- *ketvirta*, kuomet netenkinamos visos aukščiau išdėstytos sąlygos ir reikalinga užtikrinti Seimui atskaitingos institucijos nepriklausomumą, tačiau steigti tokioje institucijoje vidaus audito tarnybą ekonomiškai neefektyvu, tuomet vidaus auditas tokioje institucijoje gali būti atliekamas įsigyjant nepriklausomas vidaus audito paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

5. Tam tikra problematika, nagrinėta Audito komiteto, ir toliau išdėstyta šiame rašte kyla tuomet, kai Seimui atskaitingų institucijų vidaus auditas turi būti organizuojamas pagal Įstatymo 9 straipsnio 4 dalies nuostatas, t. y. kai šių institucijų vidaus auditui atlikti Seimas turi paskirti kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybą. Minėta problema tapo ypač aktuali Seimui gavus atskaitingos institucijos (t. y. Lietuvos radijo ir televizijos komisijos) prašymą paskirti vidaus audito tarnybą šios institucijos vidaus auditui atlikti. Paminėtina, kad tokių kreipimūsi daugės, nes į Seimą šiuo klausimu planuoja kreiptis dar ir kitos jam atskaitingos institucijos (žr. 1 lentelėje pateiktą sąrašą).

6. Pažymėtina, kad nei Įstatymu, nei jokiais kitais teisės aktais nėra numatyta tvarka, kuria vadovaudamasis Seimas turėtų vertinti, priimti sprendimą ir galiausiai paskirti kito viešojo juridinio asmens vidaus audito tarnybą Seimui atskaitingų institucijų vidaus auditui atlikti. Siūlymą dėl tokios tvarkos nustatymo būtinumo teikė ir Seimo kanceliarijos Teisės departamentas išvadoje „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 pakeitimo įstatymo projekto“⁴.

7. Audito komitetas, vadovaudamasis Seimo statuto nuostatomis ir įvertinęs, kad Seimo valdyba, be kita ko, yra įgaliota spręsti Seimo darbo organizavimo klausimus, kurie pagal Seimo statutą nepriskirti kitoms Seimo institucijoms ar pareigūnams, siūlo Seimo valdybai vertinti ir sistemaiškai išspręsti klausimą dėl vidaus audito atlikimo Seimui atskaitingose institucijose. Audito komiteto nuomone, svarstyтина galimybė Seimui atskaitingų institucijų vidaus auditui atlikti pagal Įstatymo 9 straipsnio 4 dalies nuostatas paskirti Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyrių. Tuo pačiu pažymėtina, kad šio skyriaus nuostatuose tokia funkcija nenumatyta, todėl reikalingas šių nuostatų papildymas.

---

⁴ Teisės departamento išvada dėl Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1465(2). Prieiga per internetą <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/c7e294904fb911e98bc2ba0c0453c004?jfwid=ccchbefnm>.

Dėl faktinio Seimui atskaitingų institucijų nurodyto vidaus audito organizavimo būdo

8. Audito komitetui surinkus informaciją apie Seimui atskaitingų 24 institucijų nurodytus vidaus audito organizavimo būdus už 2022 m., paaiškėjo, kad daugiau kaip pusė tokių institucijų, t. y. 13, šias paslaugas planuoja įsigyti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, 6 yra įsteigta vidaus audito tarnyba, 4 nurodė planuojančios kreiptis (arba jau kreipėsi) dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo ir 1 vidaus audito 2022 m. atlikti neplanuoja (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Seimui atskaitingų institucijų nurodyti vidaus audito organizavimo būdai 2022 m.

Nr.	Institucijos pavadinimas	Vidaus audito organizavimo būdas
1.	Lietuvos bankas	įsteigta vidaus audito tarnyba
2.	Valstybės kontrolė	
3.	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba	
4.	Generalinė prokuratūra	
5.	Specialiųjų tyrimų tarnyba	
6.	Valstybės saugumo departamentas	
7.	Lietuvos radijo ir televizijos komisija*	planuoja kreiptis (kreipėsi) dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo
8.	VšĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas**	
9.	Nacionalinė sveikatos taryba	
10.	Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras	
11.	Seimo kontrolierių įstaiga	planuoja įsigyti
12.	Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga	
13.	Vyriausioji rinkimų komisija	
14.	Vyriausioji tarnybinės etikos komisija	
15.	Valstybinė kultūros paveldo komisija	
16.	Valstybinė lietuvių kalbos komisija	
17.	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba	
18.	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	
19.	Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba	
20.	Lietuvos mokslų akademija	
21.	Konkurencijos taryba	
22.	Nacionalinė šeimos taryba	
23.	Etninės kultūros globos taryba	
24.	Lietuvos švietimo taryba***	nėra numaćiusi atlikti vidaus audito

Šaltinis – Seimo kanceliarijos Audito komiteto biuro surinkti ir Seimui atskaitingų institucijų pateikti duomenys.

Pastabos:

* Lietuvos radijo ir televizijos komisija, kaip nurodyta šio rašto pradžioje, jau kreipėsi į Seimą 2022 m. kovo 22 d. raštu Nr. S-157 „Dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo“.

** VšĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas nurodė, kad pagal šio fondo pateiktą prašymą jo dalininkams paskirti vidaus audito tarnybą 2016 m. balandžio 28 d. visuotiniame dalininkų susirinkime buvo priimtas sprendimas, pagal kurį vidaus auditą jame nuolat atlieka Kultūros ministerija, kuri yra viena iš šios viešosios įstaigos dalininkių. Pažymėtina, kad šiuo klausimu viešiesiems juridiniams asmenims taikoma Įstatymo 9 straipsnio 5 dalis, pagal kurią viešojo juridinio asmens, kurį yra įsteigę keli steigėjai, vidaus auditą atlieka steigėjų bendru sprendimu tame asmenyje įsteigta vidaus audito tarnyba arba vieno iš steigėjų vidaus audito tarnyba.

*** Lietuvos švietimo tarybai patalpas suteikė ir ją techniškai aptarnauja Seimo kanceliarija. Šios tarybos veikla finansuojama taip pat iš Seimo kanceliarijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų, kurie gali būti naudojami: tarybos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti, funkcijoms vykdyti; tarybos narių tiesioginėms dalyvavimo posėdyje išlaidoms (kelionių į tarybos posėdžius ir iš tarybos posėdžių Lietuvos teritorijoje) kompensuoti pagal faktines išlaidas pagrindžiančius dokumentus; tarybos narystės tarptautinėse asociacijose įmokoms sumokėti ir kt. Tarybos nariai dirba visuomeniniais pagrindais⁵.

9. Kaip matyti iš 1 lentelėje pateiktų duomenų, į Seimą dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo planuoja kreiptis dar 2 Seimui atskaitingos institucijos – Nacionalinė sveikatos taryba ir Lietuvos

⁵ Lietuvos švietimo tarybos nuostatai, patvirtinti Seimo 2012-09-20 nutarimu Nr. XI-2226, 4 ir 31 p.

gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (t. y. neskaičiuojant Lietuvos radijo ir televizijos komisijos, kuri tokį prašymą Seimui jau pateikė, ir VŠĮ Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, kurio vidaus auditą, kaip paaiškinta šios lentelės pastabų dalyje, pagal Įstatymo 9 straipsnio 5 dalies nuostatas atlieka Kultūros ministerija).

10. Atlikus platesnę analizę dėl 13 Seimui atskaitingų institucijų, kuriose vidaus audito tarnyba nėra įsteigta ir kurios yra nurodžiusios, kad planuoja šias paslaugas įsigyti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, papildomai dėmesys atkreiptinas į klausimus dėl:

- **pareigybių skaičius:** kai kuriose iš šių institucijų bendras pareigybių skaičius yra labai mažas (žr. 2 lentelę). Valstybinėje lietuvių kalbos komisijoje ir Nacionalinėje šeimos taryboje nustatytam laikotarpiui (kadencijai) telkiami atskirų sričių ekspertai (nariai), kurie atlieka jiems pavestų klausimų ekspertinį vertinimą, konsultuoja atitinkamos srities strateginiais plėtros klausimais, teikia siūlymus įvairioms valstybės ir savivaldybių institucijoms ir pan. Manytina, kad šioms institucijoms savarankiškai įsigyti vidaus audito paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka būtų per brangu ir neracionalu. Todėl, nepaisant institucijų nurodyto ketinimo įsigyti šias paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, steigėjui, primant sprendimą dėl jų vidaus audito atlikimo būdo, reiktų įvertinti, ar toks pasirinkimas užtikrintų efektyviausią valstybės biudžeto lėšų panaudojimą;

2 lentelė. Seimui atskaitingos institucijos, kuriose įsteigtų pareigybių skaičius yra labai mažas

Pavadinimas	Kuruojantis Seimo komitetas	Pareigybių skaičius	Narių skaičius	Narių darbo apmokėjimas	Posėdžių organizavimo periodiškumas
1. Valstybinė lietuvių kalbos komisija	Švietimo ir mokslo	2	17	apmokama nustatyta tvarka	ne rečiau kaip vieną kartą per mėnesį
2. Nacionalinė šeimos taryba	Socialinių reikalų ir darbo	2,5	15	visuomeniniais pagrindais	ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius

Šaltinis – institucijų veiklos ataskaitos, nuostatai ir (ar) kiti jų veiklą reglamentuojantys teisės aktai.

- **finansavimo klausimų:** atsižvelgiant į Seimui atskaitingoms institucijoms 2021 ir 2022 m. skirtus valstybės biudžeto asignavimus, matyti, kad kai kurioms jų gali nepakakti lėšų vidaus audito paslaugoms įsigyti⁶. Paminėtina, kad Finansų ministerijos preliminariais duomenimis 2021 m. įstaigos (apie 10 darbuotojų) vidaus audito atlikimo paslaugų kaina siekė apie 10 tūkst. Eur (2022 m. ši kaina išaugo ir galimai siekia apie 100 Eur už vieną auditoriaus darbo valandą). Todėl kyla rizika, kad neskyrus papildomo finansavimo ar nepakakus jau skirtojo, institucijos nebus suinteresuotos ir (ar) neturės realių galimybių įsigyti tokių paslaugų, kas gali lemti, jog vidaus auditas jose dar ilgą laiką nebus atliktas. Pagal Audito komiteto vykdytos apklausos rezultatus iš 18 institucijų vidaus audito paslaugas įsigijo: 2021 m. – 3 institucijos⁷, 2022 m. 1 institucija numatė lėšų šioms paslaugoms įsigyti⁸. Pažymėtina, kad nors Įstatyme nėra įtvirtintos nuostatos, reglamentuojančios vidaus audito atlikimo institucijoje periodiškumą, pagal Finansų ministerijos siūlomą gerąją praktiką vidaus auditas (atskirų sričių ar visos institucijos veiklos) turėtų būti atliekamas kas trejus metus.

11. Taigi, šios išdėstytos aplinkybės patvirtina poreikį klausimą dėl vidaus audito atlikimo Seimui atskaitingose institucijose, kuriose vidaus audito tarnyba nėra įsteigta, nagrinti nuosekliai ir spręsti sistemiskai, t. y. šiuo klausimu priimti sprendimus ne tik dėl tų institucijų, kurios jau kreipėsi ar dar planuoja kreiptis į Seimą dėl vidaus audito tarnybos paskyrimo, bet ir tų, kurios nurodė, jog

⁶ Iš minėtų Seimui atskaitingų 13 institucijų: 2021 m. – 8 (61 proc.), o 2022 m. jau 10 (77 proc.) institucijų valstybės biudžeto asignavimai darbo užmokesčiui sudarė didžiąją dalį (siekia nuo 72 iki 91 proc.) visų institucijai skirtų asignavimų dalies.

⁷ Valstybinė kultūros paveldo komisija, Konkurencijos taryba, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (informacinių sistemų auditas).

⁸ Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga.

planuoja vidaus audito paslaugas įsigyti. Vertinant Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito organizavimo būdų parinkimus, kartu būtina nagrinėti klausimus dėl valstybės biudžeto finansinių išteklių efektyviausio panaudojimo, vidaus audito planavimo ir atlikimo periodiškumo, šių institucijų vykdomų funkcijų nepriklausomumo. Manytina, kad sisteminių sprendimų priėmimas leistų kontroliuoti, ar visose Seimui atskaitingose institucijose įgyvendinami Įstatymu nustatyti reikalavimai dėl efektyvios vidaus kontrolės užtikrinimo. Paminėtina ir tai, kad sprendimo dėl Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimo priėmimas svarbus siekiant užtikrinti Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus galimybes tinkamai, planuotai ir efektyviai vykdyti šiam skyriui pavestas funkcijas. Sistemškai nepriėmus sprendimų dėl vidaus audito atlikimo Seimui atskaitingose institucijose, o priešingai – šį klausimą sprendžiant epizodiškai, t. y. tik gavus Seimui atskaitingos institucijos prašymą dėl vidaus audito atlikimo ir pavedus jį vykdyti Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriui, gali kilti situacijų, kai nebus atlikti jau suplanuoti Seimo kanceliarijos padalinių vidaus auditai. Todėl kartu vertintina ir tai, kad nusprendus Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimą pavesti vykdyti Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriui, turėtų būti sprendžiamas šio skyriaus papildomų žmogiškųjų išteklių didinimo klausimas.

Dėl Seimui atskaitingų institucijų veiklos optimizavimo

12. Šiame rašte paminėtina ir tai, kad Audito komitetui nagrinėjant klausimą dėl Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimo, buvo atkreiptas dėmesys į Valstybės kontrolės 2020 m. konstatuotus⁹ faktus, kad Seimui atskaitingų institucijų tobulinimo procesas yra užsitęsęs, atliktos pavienės funkcijų peržiūros. 2009–2018 m. laikotarpiu buvo sudarytos dvi Seimui atskaitingų institucijų sistemos tobulinimui skirtos darbo grupės:

- pirmosios¹⁰ darbo grupės siūlymus Viešojo valdymo tobulinimo komisija svarstė¹¹ ir priėmė sprendimus dėl 9 Seimui atskaitingų institucijų statuso pakeitimo, sujungimo ar likvidavimo. 2012 m. likviduota viena Seimui atskaitinga institucija¹², dviejų institucijų¹³ funkcijos peržiūrėtos, sprendimų dėl jų sujungimo nepriimta;

- kita Seimui atskaitingų institucijų sistemos tobulinimui darbo grupė¹⁴ buvo sudaryta 2017 m. Jai pavesta iki 2017 m. birželio 30 d. išnagrinėti Seimui atskaitingų institucijų veiklos optimizavimo galimybes ir prireikus parengti reikiamų teisės aktų projektus. 2019 m. sausio 9 d. Seimo valdybos sprendimu¹⁵ terminas pratęstas iki 2019 m. birželio 30 d. Darbo grupės veiklos laikotarpiu išnagrinėtos Lietuvos mokslo tarybos ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos funkcijos ir veikla, tačiau sprendimai nepriimti.

13. Įvertinus tai, kad Seimui atskaitingų institucijų tobulinimo procesas yra užsitęsęs, atliktos tik pavienės funkcijų peržiūros, sprendžiant klausimą dėl vidaus audito atlikimo Seimui atskaitingose institucijose, greta galėtų būti svarstoma ir galimybė atnaujinti Seimui atskaitingų institucijų tobulinimo procesą. Manytina, kad iš esmės įvertinus šių institucijų kompetenciją ir atliekamas funkcijas, paaiškėtų, kurios jų ir toliau turėtų likti biudžetinėmis įstaigomis, ir kurioms ši teisinė forma nėra reikalinga, nes jos vykdo tik ekspertinę ir konsultacinę veiklą, kuria siekiama padėti

⁹ Valstybės kontrolės 2020-01-23 Viešojo sektoriaus institucinės sandaros apžvalga, Nr. YE-1.

¹⁰ Seimo valdybos 2010-11-17 posėdžio protokolas Nr. SV-P-179.

¹¹ Valstybės valdymo tobulinimo komisijos (Saulėlydžio komisijos) 2011-01-26 posėdžio protokolas Nr. 63-1.

¹² Vertybinių popierių komisija (vykdant Finansų rinkos priežiūros sistemos pertvarkos įstatymo nuostatas).

¹³ Valstybinės kultūros paveldo komisijos ir Etninės kultūros globos tarybos.

¹⁴ Seimo valdybos 2017-04-12 sprendimas Nr. SV-S-206 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų veiklos organizavimo galimybėms išnagrinėti sudarymo“.

¹⁵ Seimo valdybos 2019-01-09 sprendimas Nr. SV-S-1045 „Dėl Seimo valdybos 2017-04-12 sprendimo Nr. SV-S-206 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos Seimui atskaitingų institucijų veiklos organizavimo galimybėms išnagrinėti sudarymo“ pakeitimo“.

atitinkamoms valstybės ir savivaldybių institucijoms formuoti tam tikros srities politiką ar priimti kokybiškus administracinius aktus.

Dėl Seimo Audito komiteto siūlymo

14. Audito komitetas, įvertinęs tai, kas aukščiau išdėstyta, 2022 m. balandžio 20 d. priėmė sprendimą siūlyti Seimo valdybai apsvarstyti galimybę pavesti Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriui nuo 2023 m. į savo kompetencijos audito mastą įtraukti ir Seimui atskaitingas institucijas, kuriose vidaus audito tarnyba nėra įsteigta. Rekomenduotina sprendimą šiuo klausimu priimti ne tik dėl į Seimą su prašymu paskirti vidaus audito tarnybą besikreipusios (t. y. Lietuvos radijo ir televizijos komisijos) ir tai padaryti planuojančių institucijų (t. y. Nacionalinės sveikatos tarybos ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro), bet ir šio rašto 1 lentelėje išvardintų likusių 13 institucijų, nurodžiusių, kad planuoja įsigyti vidaus audito paslaugas Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

15. Priėmus sprendimus dėl Seimui atskaitingų institucijų vidaus audito atlikimo, sklandžiam darbui, tinkamam funkcijų paskirstymui ir atlikimui, efektyviam komunikavimo procesui ir aiškiai atskaitomybei užtikrinti tarp Seimo valdybos, Seimo kanceliarijos Vidaus audito skyriaus ir audituojamų Seimui atskaitingų institucijų Seimo valdybai taip pat rekomenduotina inicijuoti vidaus audito atlikimo tvarkos procesų sukūrimą. Audito komiteto nuomone, toks reguliavimas būtų vertinamas kaip veiksmingiausia ir ekonomiškiausia teisinio reguliavimo tikslą leisianti pasiekti priemonė, kuri taip pat sudarytų galimybę Seimui gauti informaciją apie atliktų vidaus auditų rezultatus Seimui atskaitingose institucijose. Svarbu ir tai, kad Finansų ministerijos, formuojančios valstybės politiką vidaus kontrolės ir vidaus audito srityse, specialistai pritarė Seimo Audito komiteto pateiktam siūlymui, nurodydami, kad toks sprendimas yra pats optimaliausias.

16. Norime pabrėžti, kad atsižvelgiant į Seimo statuto 59¹ straipsnio 9 punkte išdėstytas Audito komiteto veiklos kryptis, esant poreikiui, komitetas taip pat galėtų prisidėti prie tolimesnio šio klausimo nagrinėjimo.

PRIDEDAMA. Audito komiteto protokolo išrašas, 1 lapas.

Pagarbiai

Komiteto pirmininkas

Zigmantas Balčytis

A. Buragienė, tel.: (8 5) 239 6896, el. p. aurita.buragiene@lrs.lt

D. Andriūnaitė, tel.: (8 5) 239 6958, el. p. diana.andriunaite@lrs.lt